
Kuuleminen vesienhoitosuunnitelmasta 1.10.2014 – 31.3.2015

Pirkanmaan ELY-keskus

Yhteenveto ja vastauksia Pirkanmaan ELY-
keskukseen tulleisiin palautteisiin, 29.6.2015

SISÄLLYSLUETTELO

Yleistä.....	2
Luokittelu ja seuranta	4
Yhdyskunnat, haja-asutus ja hulevedet	6
Maa- ja metsätalous ja turvetuotanto.....	8
Vesistöjen kunnostus, säännöstely ja rakentaminen.....	12
Pohjavedet.....	16

YLEISTÄ

KANGASALA:

- Toimenpideohjelman taulukoihin 7.11.–7.17. tulisi lisätä järvien kohdalle sijaintikunta.

Vastaus:

- Korjataan.

PIRKANMAAN LIITTO:

- Toimenpideohjelmassa sivulla 14 tulisi käyttää väestömäärän kehitysennusteen sijasta väestösuunnitelmatermiä, myös esitetyt luvut tulisi päivittää.

Vastaus:

- Korjataan.

KANGASALAN VESI:

- Toimenpideohjelmassa on taulukossa 9.2. (sivut 71–73) esitettyjen kuormituksen vähentämistarpeiden suhteelliset prosenttiosuudet yli 100 %.

Vastaus:

- Taulukossa oli osin virheitä, jotka on korjattu.

SUOMEN LUONNONSUOJELULIITON SATAKUNNAN PIIRI RY, KARVIANJOEN KALASTUSALUE, KANKAANPÄÄN SEUDUN LUONNONYSTÄVÄT RY:

- Ikaalisten reitin ja Jämijärven toimenpideohjelmassa-alueeseen otettava mukaan Kankaanpään Niiniallossa oleva Valkiajärvi. Pohjalietteessä runsaasti fosforia, kuormittaa Jämijärveä.

Vastaus:

- Valkiajärvi on mukana toimenpideohjelmassa, taulukko 7.13.

VESILAHTI:

- Vesienhoitosuunnitelmassa viitattu joissain kohdin vanhaan ympäristönsuojelulakiin, myös nitraattiasetusta on uudistettu (VHS s. 149).

Vastaus:

- Vesienhoitosuunnitelma ja toimenpideohjelmalla tullaan päivittämään lainsäädännön osalta.

LUKE (LUONNONVARAKESKUS):

- Ohjauskeino-tilauksessa RCTL tulee muuttaa Luonnonvarakeskukseksi kuten myös muualla tekstissä.

Vastaus:

- Organisaatioiden nimet päivitetään.

LUKE:

- Vesienhoidon kannalta keskeiset valtakunnalliset strategiat ja ohjelmat -luetteloon pitäisi lisätä kansallinen rapustrategia 2013–2022.

Vastaus:

- Täydennetään luetteloa ja lisätään kansallinen rapustrategia 2013–2022

PIRKANMAAN ELY-KESKUS, L-VASTUUALUE:

- Tekstissä on käytetty epä johdonmukaisesti tienpidon nykyisten ja entisten vastuuoorganisaatioiden nimiä.

Vastaus:

- Organisaatioiden nimet päivitetään.

IKAALINEN:

- Tiedottaminen, ohjeistus ja neuvonta ovat tärkeitä tavoitteiden saavuttamiseksi.

Vastaus:

- Vesienhoitokaudella 2016–2021 tullaan kiinnittämään erityistä huomiota tiedottamiseen. Myös yhteistyötä ja vuorovaikutusta neuvontaorganisaatioiden, yhdistysten ja valtionhallinnon välillä tehostetaan.

LEMPÄÄLÄ:

- Toivotaan jatkossa konkreettisempaa valuma-aluekohtaista toimenpiteiden suunnittelua ja toteuttamista, suunnitelmien toteuttamista käytännössä tehostettava.

Vastaus:

- Johtuen vesienhoitosuunnitelman laajuudesta ja tarkastelutasosta ei ole mahdollista tarkastella tarvittavia vesiensuojelurakenteita yksittäisen vesimuodostuman osalta. Lähinnä tehdään linjauksia tarvittavasta tasosta, kuten on esimerkiksi tehty maatalouden, metsätalouden ja turvetuotannon osalta. Tarkempi suunnittelu tulee tehtäväksi hankkeittain.

TAMPEREEN VESI:

- Toimenpiteiden rahoittamisessa tulee noudattaa aiheuttamisperiaatetta niin, että toimenpiteistä aiheutuvat kustannukset jakaantuvat tasapuolisesti kaikkien vesien tilaan vaikuttavien toimijoiden kesken.

Vastaus:

- Mikäli haitan aiheuttaja on tiedossa, on se velvollinen korjaamaan aiheutettu haitta. Myös vesistö kunnostushankkeissa sovelletaan tulevaisuudessa enemmän aiheuttaja maksaa -periaatetta. Useassa kunnostushankkeessa on kuitenkin vaikea todeta haitan aiheuttaja, jolloin valtio voi osallistua hankkeeseen antamalla harkinnanvaraista avustusta.

- Seuraavan vesienhoitokauden perustutkimuksen pääaiheita tulisi olla ilmastonmuutoksen vaikutukset pintavesien tummumiseen ja humuspitoisuuden kasvu. Humus- ja happamuusnäkökulmat ovat jääneet liian vähälle huomiolle vesimuodostumien luokittelussa. Humuspitoisuuden lisääntyminen nostaa väriarvoja. Väriarvon noustessa vesityyppi saattaa muuttua, mikä puolestaan muuttaa myös luokittelun perusteena olevia vedenlaatuarvoja ja voi itse asiassa loitontaa pintaveden hyvän tilan tavoitetta siitä, minkä oikeanlainen vertailutieto antaisi. Järvityypin luokittelussa voi toisin sanoen tapahtua kosmeettista paranemista, vaikka pintaveden tilassa ei olekaan tapahtunut myönteisiä muutoksia.

Vastaus:

- Hämeenlinnan Evolla sijaitseva Valkea-Kotisen järvi lähiympäristöineen on ollut erittäin pitkään ekosysteemitutkimuksen ja -seurannan kohdealue. Alue kuuluu YK:n alaiseen ympäristön yhdennetyn seurannan ohjelmaan, jossa tarkoituksena on seurata ja ennustaa ilmansaasteiden ja ilmastonmuutoksen pitkän aikavälin vaikutuksia maa- ja vesiekosysteemeihin. Alue on myös osa Suomen pitkäaikaisen ympäristötutkimuksen verkostoa (FinLTSER). Tutkimustuloksia voidaan hyödyntää myös Pirkanmaan vesimuodostumilla.

LUOKITTELU JA SEURANTA

LEMPÄÄLÄ, VESILAHTI:

- Suunnitelmiin mukaan myös pienempiä vesimuodostumia, eri tahojen tuottaman seurantatiedon hyödyntäminen

Vastaus:

- Tällä suunnittelukaudella mukaan otettavien järvien kokoraja laskettiin 50 hehtaariin aiemmasta 100 hehtaarista ja lisäksi kaikkien järvien laskujoet otettiin mukaan tarkasteluun. Lisäystä viime kauteen verrattuna oli 108 järveä ja 85 jokea. Kaikki seurantatieto mitä löytyy ympäristöhallinnon rekistereistä, on hyödynnetty luokittelussa. Olisikin tärkeää saada myös muiden tahojen seurantatieto rekisteriin.

PIRKANMAAN LUONNONSUOJELUPIIRI RY:

- Velvoitetarkkailuaineistojen syvällisempää raportointia tulee edistää ja edellyttää, valvontaviranomaisen on analysoitava velvoitetarkkailun vuosiraportointia asiantuntevasti vesienhoidossa asetettuihin tavoitteisiin nähden

Vastaus:

- Velvoitetarkkailujen tuloksia analysoidaan ja verrataan vesienhoidossa asetettuihin tavoitteisiin. Tarvittaessa tulosten vaaditaan vesiensuojelun parantamista ja luvan saajan on ryhdyttävä toimenpiteisiin vesienkäsittelyn tehostamiseksi.

PIRKANMAAN LUONNONSUOJELUPIIRI RY:

- Tieto monen vesimuodostuman kohdalla perustuu edelleen valistuneeseen arvaukseen tai yksittäiseen ja jopa vanhaan vedenlaatutietoon. Tiedon keräämisen parantamiseksi tulee aktivoida yksittäisiä yhdistyksiä, ryhmiä ja toiminnanharjoittajia huolehtimaan täydentävien tietojen kokoamisesta. Kansalaistarkkailuun on kehitetty välineitä, malleja ja kursseja, julkaisualustoja. Näillä täydentävillä menetelmillä voidaan saada tietoa sieltäkin, minne yhteiskunnan resurssit eivät riitä ja minne yhteiset varat eivät riitä.

Vastaus:

- Kaikki seurantatieto mitä löytyy ympäristöhallinnon rekistereistä, on hyödynnetty luokittelussa. Olisikin tärkeää saada myös muiden tahojen seurantatieto rekisteriin. Asiantuntija-arvio ei perustu valistuneeseen arvaukseen, vaan minimissään kuormitus- ja vesistömallinnukseen.

SUOMEN LUONNONSUOJELULIITON SATAKUNNAN PIIRI RY, KARVIANJOEN KALASTUSALUE, KANKAANPÄÄN SEUDUN LUONNONYSTÄVÄT RY:

- Suunnitelmiin toivotaan mukaan myös pieniä latvavesiä mm. puroja.

Vastaus:

- Tällä suunnittelukaudella mukaan otettavien järvien kokoraja laskettiin 50 hehtaariin aiemmasta 100 hehtaarista ja lisäksi kaikkien järvien laskujoet otettiin mukaan tarkasteluun. Lisäystä viime kauteen verrattuna oli 108 järveä ja 85 jokea.
- Pienvesien suojele- ja kunnostusstrategia on valmisteilla ympäristöministeriössä. Siinä mm. määritellään toimenpiteitä jäljellä olevien luonnontilaisten pienvesien säilyttämiseksi ja heikentyneiden pienvesien kunnostamiseksi.

LEMPÄÄLÄ:

- Pidennetty määräaika on riski/este vesien hyvän tilan saavuttamiselle.

Vastaus:

- Osalla vesimuodostumista vedenlaatu on niin heikko ja kuormituksen suuruus verrattuna sietokykyyn niin suuri, että realistisesti toteutettavissa olevat keinot eivät riitä hyvän tilan saavuttamiseen. Näillä alueilla hyvän tilan tavoiteaikatauluun on tehty pidennys joko vuoteen 2021 tai 2027. Tutkimus- ja kehittämishankkeilla pyritään löytämään uusia ratkaisuja ja käytänteitä vesiensuojelun tehostamiseksi.

MTK:

- Toisella vesienhoidon suunnittelukaudella voidaan hyödyntää ns. ryhmittelyä vesien tilan arvioinnissa.

Vastaus:

- Ryhmittelyä on testattu monin tavoin vesien tilan (luokittelun) arvioinnissa ja se on todettu olevan hyvin epäluotettava tässä työssä mallien antamiin tuloksiin verrattuna. Ryhmittelyhän on tavallaan alkeellista mallintamista. Syynä on pääasiassa se, että ryhmittelyssä ei pystytä ottamaan huomioon niin monia vesien tilaan vaikuttavia tekijöitä kuin mallintamisessa.

KIHNIÖ:

- Kunnan kannalta tärkeimpiä oman alueen vesien suojele- ja hoitokeinoja on hajakuormituksen aiheuttamien haittojen vähentäminen. Turvetuotantoalueiden päästöjä on pyrittävä edelleenkin vähentämään.

Vastaus:

- Hajajätevesiasutukseen liittyvää kiinteistökohtaista neuvontatyötä jatketaan kunnissa. Tavoitteena on edistää haja-asutusalueiden kiinteistöjen jätevesijärjestelmien kunnostamista lainsäädännön edellyttämälle tasolle.
- Pistekuormitukseen luettava toiminta edellyttää lähes aina kunnan tai aluehallintoviraston lupaa. Lupakäsittelyn yhteydessä harkitaan mm. toiminnan sijoituspaikka sekä lupamääräykset. Lupaa ja lupamääräyksiä harkittaessa huomioidaan mm. purkuvesistön vedenlaatu ja sille asetettu tilatavoite. Kunta tai ELY-keskus valvontaviranomaisena valvovat lupamääräysten noudattamista.

LEMPÄÄLÄ, VESILAHTI:

- Hulevesiasiat on puutteellisesti käsitelty.

Vastaus:

- Hulevesien hallinta otetaan huomioon kuntien kaavoituksen eri vaiheissa. Hulevesien vaatimat aluevaraukset huomioidaan mm. yleiskaavoituksen yhteydessä. Yksityiskohtaisempana tavoitteena on hulevesien minimointi jo kiinteistöillä esimerkiksi erilaisin imeytysratkaisuin.
- Hulevesiasiaa täydennetään erityisesti rakentamisen ja teiden suolauksen osalta.

VESILAHTI:

- Jätevedenpuhdistamojen ylivuotoriskit on otettava mukaan toimenpideohjelmaan.

Vastaus:

- Pirkanmaan ELY-keskus on laatimassa parhaillaan selvitystä jätevedenpumppaamoiden ylivuodoista ja jätevedenpuhdistamoiden ohjuoksutuksista sekä niiden vaikutuksista. Raportti valmistunee 2015, ja sen tulos on haluttaessa hyödynnettävissä tähän suunnitelmaan. Jätevedenpuhdistusprosesseissa ja lietteiden käsittelyssä tavoitteena tulee olla vesistökuormituksen vähentyminen ja ravinteiden hyötykäyttö.

PIRKANMAAN LIITTO:

- Toimenpiteiden suunnittelussa tulisi erityisen suurta painoarvoa suunnata seudullisen vedenhankinnan kannalta tärkeisiin pinta- ja pohjavesilähteisiin, myös virkistys- ja matkailukäytön kannalta tärkeitä vesialueita tulisi korostaa suunnittelussa.

Vastaus:

- Tätä asiaa on käsitelty päivitettyssä Pirkanmaan vesihuollon kehittämissuunnitelmassa (mm. osa 3, ympäristöselostus kohta 2: lähtökohta ja tavoitteet).
- Virkistys- ja matkailukäytössä olevia vesistöjä voisi paremmin kuvata alueiden kuvaus -osiossa.

PIRKANMAAN LIITTO:

- Toimenpideohjelmassa mainittujen vedenhankintakäytössä olevien pintavesien joukkoon tulisi lisätä Nokian Vihnusjärvi ja Kokemäenjoki.

Vastaus:

- Nämä sisältyvät mm. maakuntakaavaluonnokseen. Vihnusjärvi kuuluu Pirkanmaan toimenpideohjelman alueeseen ja voidaan lisätä ohjelmaan.

VESILAITOSYHDISTYS:

- Viemäreiden vuotovesien vähentäminen ja sekaviemäröinnistä luopuminen: viemäriverkoston saneeraustarpeen ohella suunnitelmassa tulee kiinnittää erityistä huomiota viemäriverkoston liittyneiden kiinteistöjen ja yleisten alueiden toimenpiteisiin sade- ja sulamisvesin johtamiseksi hulevesiviemäriin tai muuhun hulevesijärjestelmään aina kun se on mahdollista. Ehdotamme, että vesienhoitosuunnitelmaa täydennetään tältä osin.

Vastaus:

- Vesihuoltoverkostojen saneerausvelka on huomattava ja se tunnetaan. Pirkanmaan vesihuollon kehittämissuunnitelmassa on asetettu tavoitteet vuotovesien vähentämiseksi (mm. osa 1 Nykytila, ennusteet ja tavoitteet, kohta 4.10: Pirkanmaan vesihuoltoverkoston kunto).

VESILAITOSYHDISTYS:

- Tehostettu kokonaistypen poisto: kokonaistypenpoiston vaatimuksia ei tule soveltaa alle 10 000 AVL:n jätevedenpuhdistamoihin.

Vastaus:

- Ympäristöministeriön tulkintoja ohjaa EU lainsäädäntö.

KANGASALAN VESI:

- Kustannustehokkuustaulukot epätarkkoja, ei esitetty kaikkien vesistöalueiden kohdalta

Vastaus:

- Esimerkkilaskelmat on tehty Suomen ympäristökeskuksessa (SYKE). Seuraavalle suunnittelukaudelle laskelmat tehdään kaikille vesistöalueille. Tarkastelua tehdään myös yksittäisten hankkeiden yhteydessä. Kuten kaavioista on nähtävissä, niin vesiensuojelutoimenpiteiden kustannustehokkuus on kuitenkin hyvin yhteneväinen näilläkin vesistöalueilla ja palvelevat järkeviä toimenpiteitä valittaessa suuntaa antavasti.

KIHNIÖ:

- Kunnan kannalta tärkeimpiä oman alueen vesien suojele- ja hoitokeinoja on hajakuormituksen aiheuttamien haittojen vähentäminen. Turvetuotantoalueiden päästöjä on pyrittävä edelleenkin vähentämään.

Vastaus:

- Hajakuormituksen vähentäminen on vesienhoitosuunnitelman tilatavoitteiden saavuttamiseksi tärkein tavoite suurimmalla osalla vesimuodostumista. Sektorikohtaisten vesiensuojeluratkaisujen tehokkaalla ja oikealla käytöllä varmistetaan hajakuormituksen vähentyminen. Osalla vesimuodostumista vedenlaatu on niin heikko ja kuormituksen suuruus verrattuna sietokykyyn niin suuri, että realistisesti toteutettavissa olevat keinot eivät riitä hyvän tilan saavuttamiseen. Näillä alueilla hyvän tilan tavoiteaikatauluun on tehty pidennys joko vuoteen 2021 tai 2027. Tutkimus- ja kehittämishankkeilla pyritään löytämään uusia ratkaisuja ja käytänteitä vesiensuojelun tehostamiseksi.

MTK, ORIVESI, SUOMEN LUONNONSUOJELULIITON PIRKANMAAN LUONNONSUOJELUPIIRI RY, NOKIAN LUONTO RY:

- On tärkeää arvioida vesimuodostumien sisäisen kuormituksen suuruus omana osanaan.

Vastaus:

- Sisäisen kuormituksen suora mittaus on erittäin hankalaa. Arviointia tehdään jokaiselle vesimuodostumalle erikseen tälläkin hetkellä, mutta arvioinnin vaikeuden vuoksi ei ainakaan vielä ole nähty tarpeelliseksi julkaista näitä arvioita. Suorissa järvikunnostushankkeissa sisäinen kuormitus selvitetään niin hyvin kuin mahdollista.

MTK:

- Jatkossa liukoista ja partikkelimuotoista fosforikuormitusta seurattava erikseen, koska niiden vaikutus vesistöissä on erilainen ja niiden kuormitusta voidaan vähentää toisistaan poikkeavilla menetelmillä.

Vastaus:

- Pääsääntöisesti sekä liukoinen että partikkelimuotoinen fosfori analysoidaan.

MTK, ORIVESI:

- Maatalouden (ja muunkin) kuormitustiedon yhteydessä on syytä mainita myös todelliset kuormitusmäärät, sillä % - osuus ei kuvaa kuormituksen absoluuttista suuruutta. Typen osalta tulisi arvioida myös typen kiertokulkua luonnossa ja sen vaikutuksia vesien typpisisältöön.

Vastaus:

- Kuormitusosuudet on esitetty prosenttiosuuksina siksi, että kilomääräiset kuormitukset vaihtelevat hajakuormituksen osalta vuosittain erittäin paljon. Absoluuttisten lukujen vertailu on tällöin hyödytöntä. Typen kiertokulkua ja yleensäkin typen pitoisuuksia ei ole erityisesti tekstissä korostettu, koska sisävesien rehevöitymisessä keskeinen tekijä on fosfori, jonka määrä pääsääntöisesti säätelee levien kasvua.

VAPO:

- Lukuarvot vesistöihin kulkeutuvasta kiintoaineen ja humuksen kokonaismääristä ja sektorikohtaisista määristä puuttuvat kaikista suunnitelmista.

Vastaus:

- VEMALA-mallilla tosiaan on mahdollista arvioida ravinteiden lisäksi kiintoaineen määrää. Kiintoaineen osalta ongelmana on se, että se ei erottele orgaanista ja epäorgaanista ainesta. Turvetuotannon ja metsätalouden kuormituksen osalta tärkeää on nimenomaan orgaaninen kiintoaine. TOCin (orgaaninen kokonaishiili) mallintaminen on vielä kesken. Vesimuodostumien luokittelu tapahtuu kuitenkin edelleen esim. turvetuotannon rasittamissa järvissä pääasiassa kokonaisfosforin perusteella. Keskustelua on käyty pitäisikö ko. järvien luokittelukriteereitä muuttaa niin, että ravinteiden lisäksi myös orgaaninen kiintoaine (jollain mittarilla) olisi luokitteluperuste, mutta ainakaan nykyisellä suunnitelmakaudella tällaista muutosta ei ole vielä tehty.

VAPO:

- Kemiallista vesienkäsittelyä ei tulisi lisätä.

Vastaus:

- Pirkanmaalla ei ole esitetty esisijaisena toimenpiteenä kemiallisen käsittelyn lisäämistä turvetuotannossa.

PIRKANMAAN LUONNONSUOJELUPIIRI RY:

- Kun ympäristölupien lupamääräysten tarkistaminen poistuu hallinnollisena ohjauskäytänteenä, tulee vesienhoidon toimenpideohjelmissa ja suunnitelmissa kiinnittää erityistä huomiota vesiensuojelutoimien ja rakenteiden tehokkuuteen. Paitsi että rakenteiden toimivuus ja sijoituspaikka tulee varmistaa jo hakemusvaiheessa riittävän hyvillä ennakkotutkimuksilla, on eri tavoin varmistettava, että toiminnanharjoittaja on jatkuvasti tietoinen toimintansa pitkäaikaisista vaikutuksista ja tekee tarvittavia rakenteiden uudistuksia ja tehostamistoimenpiteitä ympäristöluvallisen toiminnan aikana. Seurannan tulee olla säännöllistä, jatkuvaa, läpinäkyvää ja avointa ja sekä vesienhoidon toimenpiteistä vastuullisilla tahoilla ja viranomaisella tulee olla resursseja tämän toteamiseen.

Vastaus:

- Uusista toiminnoista annettavista lausunnoissa kiinnitetään huomiota vesiensuojelutoimien ja rakenteiden toimivuuteen ja sijoituspaikan sopivuuteen. Viranomaisten tekemisen määräaikaistarkastusten ja tarkkailutulosten perusteella vaaditaan tarvittaessa vesiensuojelun tehostamistoimia. Uusissa ympäristöluvuissa on esimerkiksi turvetuotannon vesienkäsittelyrakenteille määrätty pitoisuus- tai reduktiotavoitteet ja mikäli tavoitteet eivät täyty, on luvan saajan välittömästi ryhdyttävä toimenpiteisiin vesienkäsittelyn tehostamiseksi.

PIRKANMAAN LUONNONSUOJELUPIIRI RY:

- Pirkanmaan luonnonsuojelupiiri: "Toimenpideohjelmasta puuttuvat ympäristöluvalliset/luvattomat yksityisten omistuksessa olevat turpeenottoalueet."

Vastaus:

- Toimenpideohjelmassa on huomioitu yksityiset turpeenottoalueet, joilla on ympäristöluupa.

PIRKANMAAN LUONNONSUOJELUPIIRI RY:

- Vesilain 5 luvun 3 §:n mukaan ojitus ja ojan käyttäminen ja kunnossapito voi olla luvanvaraista, jos siitä aiheutuu ympäristönsuojelulain tarkoittamaa pilaantumista tai vesilain 3 luvun 2 §:n mukaisia seurauksia. Vesienhoitosuunnitelmassa olisi hyvä esittää, missä tapauksissa ojituksen luvanvaraisuuskynnys ylittyy ja millaisin käytännöin sellaiset tapaukset tulevat ilmi.

Vastaus:

- Ojituksen lupakynnyksen ylittyminen on tapauskohtaista. Käytännössä aluehallintoviraston lupa on tarvittu ojitukseen harvoin.

PIRKANMAAN LUONNONSUOJELUPIIRI RY:

- Vesienhoitosuunnitelmaan ja toimenpideohjelmaan lisättävä vaatimus turpeenottoalueiden kuivatusvesien jatkuvasta tarkkailusta, tällöin nykyisin pimentoon jäävät päästöhuiput saadaan mittausten piiriin.

Vastaus:

- Turpeenottoalueiden päästötarkkailusta määrätään ympäristöluvissa tapauskohtaisesti. Viime aikoina päästötarkkailua on etenevissä määrin määrätty ympärivuotisena.

PIRKANMAAN LUONNONSUOJELUPIIRI RY, SUOMEN LUONNONSUOJELULIITON SATAKUNNAN PIIRI RY, KARVIANJOEN KALASTUSALUE, KANKAANPÄÄN SEUDUN LUONNONYSTÄVÄT RY:

- Veden pidättymistä valuma-alueilla on parannettava vähentämällä ojituksia ja turpeenottoa ja lisäämällä soiden ennallistamista.
- Turpeenkaivuun päästöt lasketaan turveteollisuuden ilmoittamien ominaiskuormituslukujen mukaan, jotka ovat paljon pienempiä kuin todelliset kuormitusluvut.

Vastaus:

- Uusien turpeenottoalueiden päästöt arvioidaan velvoitetarkkailuihin perustuvien ominaiskuormituslukujen mukaan. Päästöjen luotettavassa mittauksessa ja arvioinnissa on menneinä vuosina ollut puutteita. Viime aikoina päästötarkkailua on ympäristöluvissa etenevissä määrin määrätty ympärivuotisena ja tuotannossa olevilla alueilla päästöt tulee ensisijaisesti arvioida soiden omien kuormitustarkkailujen perusteella. Lisäksi ylivirtaamatilanteiden näytteenottoa on lisätty. Arvio turvetuotannon päästöistä tarkentuu koko ajan ja päästötarkkailun tulokset otetaan huomioon säännöllisessä valvonnassa.

PIRKANMAAN LIITTO:

- Tekstin päivitys maakuntakaavaluonnoksen perusteella koskien uusien tuotantoalueiden vesiensuojelua ja sijoituspaikkaa

Vastaus:

- Päivitetään.

METSÄHALLITUS, METSÄTALOUS:

- Pirkanmaan toimenpideohjelmassa metsätalouden ja turvetuotannon vesiensuojelun tehostamisalue vaikuttaa ylimitoitetulta. Vaihemaakuntakaavan rajaukset vaikuttavat sopivammilta.

Vastaus:

- Vaihemaakuntakaavassa on tarkasteltu ainoastaan turvetuotantoa ja sen vaikutusalueen vesistöjä. Turvetuotanto kohdistuu Pirkanmaalla vain osalle alueista toisin kuin metsätalous, jonka vaikutukset kohdistuvat koko maakuntaan. Metsätalouden vesiensuojelun tehostamisalueen määrittelyssä on otettu huomioon sen merkitys. Esimerkiksi alueille, jossa maatalous on vallitseva maankäyttömuoto, tehostusta ei ole esitetty kuin poikkeustilanteessa.

METSÄHALLITUS, METSÄTALOUS:

- "Tavoitteena on, että 80 %:lla tehostetun vesiensuojelun alueen ojitushankkeista on käytössä tehostettuja vesiensuojelumenetelmiä". Tämä on liian vaativa tavoite kahdesta syystä. Ensinnä, maasto ei salli aina minkään tehostamiskeinon käyttöä. Tuskin edes 80 % tapauksista on teknisesti käypiäkään. Toiseksi, metsätalouden valuma-alueuunnittelun oppaan laadinnan yhteydessä kaikki osapuolet (myös SYKE) hyväksyivät sen periaatteen, ettei tietyn toimijan matalaa kuormitustasoa tarvitse täydentävin toimenpitein alentaa, vaikka purkuvesistöllä olisikin kuormituksen alentamistavoite.

Vastaus:

- Vesiensuojelun alueellisista tavoitteista on keskusteltu ja tehty linjaukset Pirkanmaan yhteistyöryhmän (YTR:n) alatyöryhmissä. Metsätaloutta on käsitelty samassa alatyöryhmässä turvetuotannon kanssa ja siinä on ollut edustus kaikista keskeisistä metsätaloustoimijoista. Ojitushanke tarkastellaan ojitusilmoituksen perusteella ja käsitellään tapauskohtaisesti.

METSÄHALLITUS, METSÄTALOUS:

- "Kaikissa tehostetun vesiensuojelun alueen ojitushankkeissa käytetään tehostettuja vesiensuojelumenetelmiä, ellei poikkeamiseen ole perusteluja." Taulukon kohdan yksi teesi kannattaa kääntää niin päin, että tehostettuja menetelmiä käytetään tehostamisalueilla aina kun siihen on perustelut joko valuma-alue- tai hanketasolla. Tarvittavia perusteluja ovat: kuormituksen määrä ei ole matala, ja täydentävillä toimenpiteillä on riittävät teknistaloudelliset edellytykset.

Vastaus:

- Kts. edellinen vastaus.

SUOMEN LUONNONSUOJELULIITON SATAKUNNAN PIIRI RY, KARVIANJOEN KALASTUSALUE, KANKAANPÄÄN SEUDUN LUONNONYSTÄVÄT RY:

- Yksi metsätalouden parhaimpia vesiensuojelutoimenpiteitä on avohakkuiden välttäminen ja puuston pitäminen monipuolisena.

Vastaus:

- Metsälaki mahdollistaa jatkuvan kasvattamisen.

UPM-KYMMENE OYJ:

- Eräissä vesienhoitosuunnitelmissa todetaan, että metsätaloudelta puuttuu vesiensuojelua ohjaava lainsäädäntö ja lupakäytäntö (esim. Kokemäenjoen – Saaristomeren - Selkämeren, sekä Oulujoen - Iijoen vesienhoitosuunnitelmat). On huomattava, että vesilaki ja ympäristönsuojelulaki ovat voimassa myös metsätaloutta koskien. Lisäksi metsäsertifiointi ja metsänhoitosuositukset ohjaavat toimintaa.

Vastaus:

- Ojituksista on ilmoitettava ennakkoon valvontaviranomaiselle (5 luvun 6 §). Ilmoituksen tulee sisältää muun muassa suunnitelman vesiensuojeluratkaisuista ja arvion vesistövaikutuksista (vesitalousasetus 4 luku 31 §). Myös Suomen metsäsertifiointistandardi (FFCS) ja valtion tukirahoitus edellyttävät kunnostusojitushankkeiden vesiensuojelusuunnitelmaa. Pirkanmaalla ilmoituksia tehdään vuosittain 50–60 kpl. Mikäli kunnostusojitus voi aiheuttaa ympäristönsuojelulain 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua pilaantumista vesialueella, siihen tarvitaan vesilain 5 luvun 3 §:n mukainen lupa. Jos esimerkiksi hakkuut tai lannoitus saattavat aiheuttaa vesistön pilaantumista, tarvitaan YSL:n 28 §:n mukainen ympäristölupa. Vesitalouslupaa (kunnostusojitukset) tai ympäristölupaa (mm. lannoitus, hakkuut) ei Pirkanmaalla ole kuitenkaan toistaiseksi edellytetty.

VESISTÖJEN KUNNOSTUS, SÄÄNNÖSTELY JA RAKENTAMINEN

HÄMEENKYRÖ:

- On tärkeää selvittää miten Pappilanjoen rantojen eroosiosuojausta tulisi parantaa

Vastaus:

- ELY-keskus on ollut edistämässä selvityksiä eroosiosta (suunnitteluinsinööri Tapio Meisalmi). Toimenpide voitaisiin laittaa vesienhoitosuunnitelmaan, kun vetovastuussa toimii kunta.

NOKIA:

- Toimenpideohjelmaan tulee sisällyttää Melon voimalaitoksen lyhytaikaisäännöstelystä aiheutuvien haittojen ja riskien vähentäminen. Säännöstelyn vaikutukset Vihnusjärven tilaan tulee selvittää perinpohjaisesti.

Vastaus:

- Vihnusjärven tilasta on tehty yleissuunnittelua. Kunnostustoimenpide voitaisiin laittaa vesienhoitosuunnitelmaan, kun vetovastuussa toimii kunta.

ORIVESI:

- Längelmäveden reitin pinnankorkeuksia tulee seurata edelleen

Vastaus:

- Längelmäveden Kaivannon kanavalla on ollut vedenkorkeuden havaintoasema jo vuodesta 1911 eikä näköpiirissä ole havaintoaseman lopettaminen.

PIRKANMAAN LUONNONSUOJELUPIIRI RY:

- Rakentaminen tulva-alttiille rantavyöhykkeille tulisi kieltää ja tulvasuojelun keskeiseksi keinoksi otettava maankäytön suunnittelu (rakentamisen ohjaus).

Vastaus:

- Rakentamisessa ELY-keskus ohjeistaa kuntia käyttämällä suositusta alimmista rakentamiskorkeuksista, jonka tarkoituksena on ohjata rakentamista alueille, jossa tulva käy enintään kerran 100 vuodessa. Erityisrakentamiselle voi olla vielä tiukemmat rajat.

PIRKANMAAN LUONNONSUOJELUPIIRI RY:

- On perusteltua syytä olettaa, että juoksutuksilla on merkittävä osuus Kuloveden rantavyöhykkeen vesirajaan ja veden päälle korsien varaan pesänsä tekevien lintulajien pesintöjen epäonnistumiseen. Talvialeneman tulisi olla nykyistä huomattavasti pienempi ja kevätkuopan nykyistä lyhytkestoisempi.

Vastaus:

- Pesätuhot ovat yksi haitoista, joita järvien säännöstely lisää. Kuloveden vedenkorkeudet ovat riippuvaisia Rautaveden korkeuksista, joihin säännöstelyn lupaehdot on sidottu. Rautaveden talvialenema on nykyisten lupien mukaan noin 0,5 m. On arvioitu, että Rautaveden säännöstely on mahdollisesti jopa vähentänyt pesätuhoja, koska vedenkorkeuden nousu keväällä jää luonnontilaa vähäisemmäksi. Nykyisiä lupaehtoja voidaan tarkastella paremmin vesitilannetta huomioon ottaviksi ottaen huomioon Kokemäenjoen tulvasuojelua.

UPM-KYMMENE OYJ:

- Padotun joen virtaamaa ei ole mahdollista muuttaa luonnonmukaiseksi niin että se seuraisi vedenpinnan luonnollista vuosivaihtelua. On huomattava, että vesistön käyttömuotojen, kuten säännöstelyoikeuden haltijan ja virkistyskäytön, intressit voivat olla ristiriidassa keskenään. Ympäristövirtaama tulisi toteuttaa vain luonnonmukaisissa vesimuodostumissa.

Vastaus:

- Vesilaki 3 luku 21 §:

Lupaviranomainen voi hakemuksesta tarkistaa lupamääräyksiä ja antaa uusia määräyksiä, jos:

1) hankkeen toteuttamisesta lupamääräysten mukaisesti aiheutuu haitallisia vaikutuksia, joita lupamääräyksiä annettaessa ei ole ennakoitu ja joita ei muutoin voida riittävästi vähentää;

2) hankkeen toteuttamisesta lupamääräysten mukaisesti aiheutuu olosuhteiden muutosten vuoksi haitallisia vaikutuksia, joita ei muutoin voida riittävästi vähentää;

3) turvallisuussyyt tätä edellyttävät; tai

4) tulvasta tai kuivuudesta voi aiheutua yleistä vaaraa ihmisen hengelle, turvallisuudelle tai terveydelle, suurta vahinkoa yleiselle edulle tai suurta ja laaja-alaista vahinkoa yksityiselle edulle, eikä näitä vaikutuksia muutoin voida riittävästi vähentää.

- Lisäksi todetaan:

Lupamääräysten tarkistaminen tai uusien määräysten antaminen 1 momentin 2–4 kohdan nojalla ei saa sanottavasti vähentää hankkeesta saatavaa hyötyä.

IKAALINEN:

- Tulvariskien vähentämiseen liittyvissä toimenpiteissä tulee huomioida ettei niillä aiheuteta haittaa kalastolle, virkistyskäytölle tai omaisuudelle.

Vastaus:

- Hankkeiden valmistelussa ja suunnittelussa tarkastellaan vaikutuksia kokonaisvaltaisesti ja yhdenmetyt vesivarojen hallinnan mukaisesti. Vesienhoidon tavoitteena on vuoropuhelu sekä vesiensuojelun läheisempi linkittyminen muihin sektoreihin kuten energian- sekä elintarviketuotantoon. Myös ilmastonmuutos on yksi tarkasteltava tekijä.

KANGASALA:

- Kangasalan Kirkkojärvi tulee lisätä TPO:n Natura-alueiden kunnostuksen selvitys ohjelmaosioon.

Vastaus:

- Kohde lisätään erityiskohteena (Natura-alue) kunnostettavaksi. Toimenpiteen taso 2. kaudelle pitää vielä harkita.

KANGASALA:

- Sahalahden Kirkkojärvi tulee ottaa huomioon TPO:ssa kunnostettavana järvenä päätoimenpiteenä selvityksen tekeminen.

Vastaus:

- Vesistö tyydyttävässä tilassa; kohteen lisäämistä kunnostuksen selvityskohteeksi harkitaan. Nimettäessä kohteita vesienhoitosuunnitelmaan tulee tehdä priorisointia käytettävissä olevan määrärahan riittävyyden varmistamiseksi.

PARKANO:

- Hankkeiden loppuunsaattaminen on (esim. Parkanonjärvi) kustannustehokkuuden kannalta tärkeää.

Vastaus:

- Kunnostussuunnittelussa pyritään ennen suunnittelutyön käynnistämistä varmistamaan myös toteutuminen, jotta vältetään turhilta suunnitelmilta. Erityisesti keskivedenkorkeutta muuttavat hankkeet ovat haasteellisia, koska niiden toteutuminen edellyttää merkittävää sitoutumista kiinteistönomistajien taholta. ELY-keskus pyrkii omalta osaltaan saattamaan myös Parkanonjärven suunnittelun toteutukseen.

VALKEAKOSKI:

- Tyköljänjärven ja Saarioisjärven tilatavoite vuoteen 2015 ei ole realistinen.

Vastaus:

- Ensimmäisellä kaudella asetettua tilatavoitetta ei voi muuttaa, mutta näille järville on kirjattu riski, että hyvää tilaa ei saavuteta vuoteen 2015.

LUKE:

- Kartan termi "ei voimakkaasti muutettu" on harhaanjohtava, parempi termi olisi säännöstelemätön järvi.

Vastaus:

- Termejä tarkennetaan; vaihtoehtoisesti luonnontilainen järvi.

PIRKANMAAN LUONNONSUOJELUPIIRI RY/NOKIAN LUONTO RY:

- Hoitokalastus on otettava mukaan vesienhoitosuunnitelman keinovalikoimaan laajasti ja sitä varten hankitaan tiedot pyyntitarpeista: kuinka paljon ja mitä kaloja vesistöstä on poistettava, jotta voitaisiin valita oikeat menetelmät.

Vastaus:

- Hoitokalastus kuten myös biotalous lisätään toimenpiteisiin. Biotalous edistämällä voidaan vähentää tehokkaasti ravinteiden kiertoa ja näin estää niiden päätyminen vesistöihin. Hoitokalastus on osa biotaloutta erityisesti tilanteessa jossa hoitokalastuskaalis käytetään lähiruokana tai muuten hyödyttämään raaka-aineena. Sopivia vesistöjä voidaan arvioida klorofylli/fosforisuhteen avulla, jolloin todennäköisesti voidaan palauttaa myös ravintoverkkoa tasapainoisempaan suuntaan.

PIRKANMAAN LUONNONSUOJELUPIIRI RY/NOKIAN LUONTO RY:

- Suunnitelmiin tulee myös lisätä kunnollisten kalateiden rakentamisvelvoite koko Kokemäenjoelle ml. Tammerkoskeen.

Vastaus:

- Tällä hetkellä meritaimenen ja lohen lisääntymisalueita Kokemäenjoessa on vähän ja ne ovat pienialaisia ja niiden kunto on heikko. Poikastuotantopotentiaali on erittäin vähäinen. Tästä syystä kalateiden rakentaminen Kokemäenjokeen lähitulevaisuudessa ei ole kannattavaa. Kalateiden rakentamisen edellytyksenä on selvä veden laadun paraneminen ja lisääntymisalueiden määrän lisääntyminen Kokemäenjoessa ja erityisesti Loimijoessa.

POHJAVEDET

INFRA:

- Lähtökohtana suunnitelmissa pitkän aikavälin tavoitteet ja toimenpiteet, kiviainesten ottoalueiden tulee sijaita mahdollisimman lähellä käyttökohteita, soran oton osalta tulee selvittää turvalliset alueet (ympäristön-, luonnon- ja pohjavedensuojelun kannalta). POSKI -hankkeiden tulokset lisäämällä vähintään maakuntakaavoihin löydetty ottoalueet, myös kiviainesten kierrätysalueet kaavoihin. Toiminnanharjoittajien tulokset suoraan POVETiin.

Vastaus:

- Pirkanmaalla on viimeistelyvaiheessa POSKI-hanke, jossa on huomioitu edellä mainittuja asioita. Hankkeen tulokset on kuultavana Pirkanmaan maakuntakaava 2040 luonnoksessa.

KANGASALA:

- Vehoniemenharju, toimenpideohjelmassa ei ole esitetty tien pidolle pohjaveden suojaustoimenpiteitä.

Vastaus:

- Vehoniemenharjua ei ole esitetty riskialueeksi, joten sille ei ole myöskään voitu esittää toimenpiteitä toimenpideohjelmassa. Käymme vielä viimeisimmät tulokset läpi ja tarkennamme tarvittaessa luokitusta ja toimenpiteitä.

LEMPÄÄLÄ:

1. Lempäälä-Mäyhäjärven pohjavesialue (0441801 A) tulee sisällyttää tarkasteltaviin riskialueisiin, kloridipitoisuus korkealla.
2. Lempäälä-Mäyhäjärven pohjavesialue tulee sisällyttää toimenpideohjelman pohjavesisuojausten toimivuuden arvioinnin ja ylläpidon osalta sekä vedenottamoiden suoja-alue-tarkastelun osalta.

Vastaus:

1. Lisätään riskialueisiin.
2. Esitetään tarvittavat toimenpiteet.

NOKIA:

- Mahdollisen kemikaalionnettomuuden varalta valtatie 3:lla PIR-ELYtä toivotaan aktiivisuutta riskien vähentämisessä.

Vastaus:

- Alueelle on rakennettu pohjavesisuojaus, joka ei toimi. Alueelle on tehty selvitys (ELY L-puoli) nykytilanteesta ja jatkossa tehdään suunnitelma suojauksen korjaamisesta ja muista toimenpiteistä.

VALKEAKOSKI:

- Sääksmäen pohjavesialue, miten voidaan konkreettisesti vaikuttaa Sääksmäen pohjavesialueen tilan parantamiseen.

Vastaus:

- Torjunta-aineiden osalta joudutaan odottamaan, että pohjavesi puhdistuu luontaisesti. Lisätieto harjun geologiasta voi olla tässä apuna.

KEURUU:

- Kirstinharjun I-luokan pohjavesialue (0450651) tulisi lisätä toimenpideohjelmassa pohjaveden riskialueeksi. Vedenottamon läheisyydessä sijaitsee kaksi vanhaa maa-ainesten ottamisaluetta, joissa pohjavesi on näkyvissä.

Vastaus:

- Alueella on riskitekijä eli vanhalla maa-ainesten ottamisalueella on suojakerrospaksuudet liian ohuet. Tiedossa ei ole, että vedenlaadussa olisi merkittäviä ongelmia. Aluetta ei ohjeistuksen mukaan nimetä riskialueeksi.

TAMPEREEN VESI:

1. Epilänharjun-Villilän pohjavesialueelle tehtäväksi esitetyn rakenneselvityksen kustannukset tulisi kohdistaa ensisijaisesti viranomaisille (valtio tai kunta).
2. Tampereen Aakkulanharjun osalta tarkkailun laajentaminen/aloittaminen ja pohjaveden laadun seurannan tehostaminen tulisi kohdentaa ympäristölupavollisiin laitoksiin eikä vesilaitokselle. Raakaveden laadun seurannan tehostamisesta päätetään erikseen, mikäli tarkkailun lisääminen nähdään tarpeelliseksi.
3. Tampereen Messukylän vedenottoluvan määrä väärin, pitää olla 7000 m³/d.

Vastaus:

1. Rakenneselvityksiä on Suomessa toteutettu usein toimenpideohjelmassa esitetyllä kustannusjaolla. Lähtökohtana on ollut, että kaikki tietoa tarvitsevat ja hyödyntävät ovat osallistuneet hankkeisiin. Rakenneselvityksien ja mallinnuksen avulla on usein palveltu erityisesti vedenhankintaa ja maankäyttöä.
2. Tarkkailun laajentaminen/aloittaminen toimenpide koskee tässä kaikkia lupavollisia.
3. Lupamäärä korjataan.

PIRKANMAAN LUONNONSUOJELUPIIRI RY/NOKIAN LUONTO RY:

- Suunnitelmiin lisättävä lause: Tampereen kaupungin vedenottoa Ylöjärvenharjun pohjavesialueelta vähennetään, jotta Pinsiön-Matalusjokeen saadaan riittävästi vettä raakun elinolosuhteiden parantamiseksi.

Vastaus:

- Tampereen kaupungilla on vedenottoon vesilain mukainen lupa. Raakun elinolosuhteiden huononemiseen on vaikuttanut monet eri tekijät. Raakun elinolosuhteiden mahdollisuuksien parantamista on tarkoitus selvittää yhteistyössä tänä vuonna.

PIR-ELY RAKENNETUN YMPÄRISTÖN YKSIKKÖ:

- 1. Yhdyskuntien ja asutuksen ohjauskeinoissa ja toimenpiteissä yhdeksi ohjauskeinoksi on todettu uuden asutuksen ohjaaminen pohjavesialueiden ulkopuolelle. Kuten raportista ilmenee, Pirkanmaalla monet taajamat ovat luontaisesti sijoittuneet pohjavesialueille. Tavoitteessa on tarpeen ottaa huomioon sekä jo muodostuneet yhdyskunnat että yhdyskuntien laajentuminen pohjavesialueille. Rakennetun ympäristön yksikön näkökulmasta olisi perusteltua asettaa tavoite koskemaan yhdyskuntarakentamista kokonaisuutena. Maankäyttöä ja rakentamista tulisi ohjata siten, että yhdyskuntasuunnittelun keinoin turvataan pohjaveden muodostumisen edellytykset ja että pohjavesialueilla maankäytön haitallisia vaikutuksia vähennetään esim. jo rakennettujen alueiden maankäytön muutoksin ja huolehtimalla puhtaiden sadevesien imeytymisestä maaperään.
- 2. Toimenpiteiden kustannuksissa yhdyskuntasektorin osalta tulisi huomioida haja-asutusalueiden jätevesien käsittelyn tehostamisen ohella viemäriverkostojen kunnossapidon kustannukset pohjavesialueilla. Kun ELY-keskus on alueellisessa vesihuollon kehittämissuunnitelmassa asettanut yhdeksi tavoitteeksi viemäriverkostojen saneerauksen, on perusteltua nostaa ensisijaisiksi kohteiksi vesien hoidon näkökulmasta pohjavesialueilla olevien viemäriverkostojen saneeraustarpeet.

Vastaus:

- 1. Huomioidaan.
- 2. Toimenpiteenä on (järjestelmässä) vain viemärirakenteiden kunnan tarkastus, jota käytettiin kaikilla alueilla, joissa oli viemäriverkostoa ja alueet olivat riskialueita/selvityskohteita.

GEOLOGIAN TUTKIMUSKESKUS:

- Toivoo, että toimenpideohjelmassa vuosille 2016–2021 esitetyt pohjavesialueen rakenneselvitykset tai mallinnukset neljällä kohteella toteutuvat.

Vastaus:

- Rakenneselvitys- ja mallinnushankkeiden toteutuminen riippuu valtion, kuntien ja vesilaitosten rahoitustilanteesta sekä alueen ajankohtaisista hankkeista. Hankkeita edistetään mahdollisuuksien mukaan.